OBSAH

ÚVODEM: CESTY POVÁLEČNÉHO SOUKROMÉHO SBĚRATELSTVÍ **9**

I. VNĚJŠÍ FUNKCE A VNITŘNÍ MOTIVACE SBĚRATELSTVÍ **17**

1. Proměny dominantních aspektů individuálního sběratelství 17
2. Vnitřní motivace sběratelství 23
   Sběratelství jako tvůrčí akt sebe-poznání 23
   Sběratelství jako akt útěchy 26
   Více či méně organizovaná posedlost 29
3. Proces sběratelství, jeho fáze a rituály 32
4. Sociální aspekty sběratelství 37
5. Sebepoznání, nebo únik? Vlastnictví, nebo duchovní cesta? 40

II. ZMĚNA SPOLEČENSKÉHO PARADIGMATU A PODMÍNKY PRO SOUKROMÉ SBĚRATELSTVÍ **43**

1. Východiska studia poválečného soukromého sběratelství 48
2. Systémová opatření proti představitelům bývalých společenských elit 55
   Bývalí lidé a jejich nadměrné byty 57
   Byty a sbírky v „důležitém veřejném zájmu“ 60
   Další nepřímo související systémová opatření 68
3. Perské koberce mění majitele: trh s uměním v období státem řízeného trhu 73
   Umělecké aukce a akviziční možnosti 73
   Aukce a „zespolečenštěný“ majetek 76
   Oficiální cenová politika a cenové disproporce 89
   Soumrak uměleckých aukcí a Dílo, distribuční podnik ČFVU 92

2. „Typický kapitalista a milostpaní“: proces s rodinou Václava Butty 205
Soudní proces 207
Epilog: nenapravitelný altruista a nadbytečný „Myslbek“ 212
3. Případy dalších sběratelů 216

VII. ODKAZY DO VEŘEJNÝCH SBÍREK JAKO CESTA K REHABILITACI UMĚLECKÉHO SBĚRATELSTVÍ 223
1. Odkaz Vincence Kramáře a jeho dobová reflexe 227
Reflexe Kramářova odkazu 233
2. Další dobové sbírkové odkazy a míra „rozumné dobrovolnosti“ 237
Joachim Utz – Rudolf Just 238
Miloš Klika 241
Jaroslav Jindra 245
František Čeřovský 248
Emil Filla 251
3. Dělník a moderní obrazy: odkaz Emanuela Hloupého a pozice soukromého sběratelství v druhé polovině 60. let 260
4. Soukromé ve prospěch veřejného 269
5. „Dosud nejlepší“: nová expozice moderního umění 274
6. Pokus o revizi: nová ekonomie, nové sběratelství, nový umělecký trh 290
7. Obroda soukromého sběratelství v druhé polovině šedesátých let 295

ZÁVĚREM 301

PŘÍLOHY 311
Prameny 311
Seznam zkratek 313
Literatura 314
Přehled vybraných článků z periodik let 1948–1965 327
Přehled využitých elektronických zdrojů 330
Rejstřík 331
Summary 340

III. VÝVOJ REFLEXE FENOMÉNU SBĚRATELSTVÍ V OBDOBÍ SOCIALISMU **99**
1. 1948–1953: sběratelství jako součást socialistického životního stylu 99
Ušlechtilé versus zvrhlé sběratelství 103
Skromnější specializované sběratelství a prospěch celku 106
2. 1953–1960: od buržoazního přežitku ke kultivovanému trávení volného času 109
3. 1960–1965: od umění a starožitností k zápalkovým nálepkám 112
4. 1966: Sbírat ex-libris? Vykročení k rehabilitaci uměleckého sběratelství 116
5. 1971: sběratelství na prahu normalizace – mýtus „chudého" sběratele a mýtus práce 119

IV. SITUACE PŘEDVÁLEČNÝCH SBĚRATELŮ A SBÍREK **123**
1. Poválečná role sbírky Vincence Kramáře 126
2. Adaptační a lidské strategie dalších zkušených sběratelů 131
Ladislav Jiří Weber 131
Otakar Teyschl 133
3. Nenápadná kontinuita předválečného sběratelství 137
Jiří Kolář 137
Josef Sudek 142
Jaroslav Puchmertl 154
4. „Vůně zašlých dob" a hledání „socialistického" sběratele 163

V. SBĚRATELÉ Z ŘAD NOVÉ SPOLEČENSKÉ ELITY? **175**
1. Sběratelství jako zneužití systému: případ Rudolfa Baráka 176
Dobové okolnosti: inteligentní, ale ne zase příliš 176
Chápající mecenáš: ohlazovat hrany systému 177
Geneze sbírky a její složení 181
2. Barák jako poslední oběť vlastního systému? 183

VI. SCHIZOFRENIE REŽIMU A POHYB SBÍREK NA PŘELOMU PADESÁTÝCH LET **187**
1. Případ Jaroslava Borovičky: největší dobová sbírková konfiskace 192
Borovička jako sběratelský typ 192
Soudní proces a obhajoba 196
Rozsudek: jsou už nyní obrazy v socialistické společnosti předmětem potřeby? 198
„Rozpuštění" konfiskátu a další léta 199
Emigrant a restituent 202